

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ ΑΗΓΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΣΣΟΥ
ΕΠΙΘΟΡΙΑΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΥΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

www.agioiapostoloi.gr e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com τηλ. 210 8027738

ΚΥΡΙΑΚΗ 28^η Φεβρουαρίου 2010 ΕΤΟΣ 3ον ΤΕΥΧΟΣ 100ον

Ἦχος β' Ποίσις εὐφημιῶν ἄσμασιν

Ποίσις εὐφημιῶν ἄσμασιν, ἀνυμνήσωμεν τὸν Ἱεράρχην, τῆς θεολογίας
τὴν σάλπιγγα τὸ πυρίπνου στόμα τῆς χάριτος, τὸ σεπτὸν τοῦ Πνεύματος
δοχείον, τὸν στύλον τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἀκράδαντον τὸ μέγα, τῆς
Οἰκουμένης ἀγαλλίαμα, τὸν ποταμὸν τῆς σοφίας τοῦ φωτὸς τὸν λύχνον,
τὸν ἀστέρα τὸν φαεινὸν τὸν τὴν Κτίσιν καταλαμπρύνοντα.

Ἡ νέα ηλεκτρονική μας σελίδα: www.agioiapostoloi.gr

Β' ΚΥΡΙΑΚΗ ΝΗΣΤΕΙΩΝ ΑΓ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

Ο θεῖος αὐτὸς πατέρας, καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀσία καὶ ἀνετράφη ἀπὸ παιδί στὴν βασιλικὴ αὐλὴ τῆς Κωνσταντινούπολης. Τελείωσε τὶς σπουδές του στὴ φιλοσοφία, ρητορικὴ καὶ φυσικὴ. Στὴ λογικὴ, κατὰ τὴν ἀποφοιτήριό διάλεξή του ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορα καὶ τῶν ἀξιωματούχων, ὁ πρῦτανος τοῦ πανεπιστημίου ἀνεφώνησε μὲ θαυμασμό ὅτι ἂν ἦταν παρῶν καὶ ὁ ἴδιος Ἀριστοτέλης θὰ τὸν ἐπαινοῦσε.

Μετὰ τὶς σπουδές του ὅμως, ἀπέρριψε τὴ προσφορὰ ὑψηλῶν ἀξιωματῶν του αὐτοκράτορα, ἐγκατέλιπε τὰ βασίλεια καὶ ἀπὸ εἴκοσι χρονῶν ἀσκήτευσε στὸ Ἅγιον Ὄρος. Πρῶτα στὴν Λαύρα τοῦ Βατοπεδίου κατόπιν στὴ Λαύρα τοῦ Ἀθανασίου καθὼς καὶ στὴν ἐρημικὴ τοποθεσία Γλωσσία, σημερινὴ Προβάτα.

Ἀνεχώρησε ἀπὸ τὸ Ὄρος γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλὰ στὴν Θεσσαλονικὴ εἶδε σὲ ὄραμα τὸν Ἅγιο Δημήτριο ποὺ τοῦ ἀπαίτησε νὰ μείνει καὶ νὰ μονάσει ἐκεῖ κοντά. Ἐμόνασε τότε στὴ Βέροια καὶ τριάντα χρονῶν ἐγίνε ἱερέας. Ἐκεῖ πλήθη μοναχῶν καὶ λαϊκῶν προσέτρεχαν νὰ τὸν συμβουλευθοῦν. Μετὰ πέντε χρόνια καὶ λόγῳ εἰσβολῆς τῶν Σέρβων ἐπέστρεψε στὸν Ἄθωνα σὲ κοντινὸ κελὶ τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὅπου ἔφθασε σὲ μεγάλα ὕψη φωτισμοῦ καὶ ἐκεῖ σὲ ὄραμα ἔλαβε ἐντολὴ νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ δογματικὰ θέματα. Κατόπιν λόγῳ τῆς φήμης του ἀναγκάσθηκε νὰ γίνε ἡγούμενος γιὰ ἓνα χρόνο στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου. Ἀργότερα ἐγίνε καὶ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονικῆς γιὰ δώδεκα χρόνια, ἀλλὰ μόνο στὰ μισὰ παρέμεινε λόγῳ περιπετειῶν, ἀπὸ τὴ δράση του, μέχρι καὶ φυλακῆς.

Παραστάθηκε στὶς συγκροτηθεῖσες συνόδους τοῦ 1341 καὶ 1347 καὶ πολέμησε τὶς κακοδοξίες τῶν δυτικόφρονων Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνου.

Ἐγραψε πολλὰ θεολογικὰ συγγράμματα ἰδιαίτερα δογματικὰ γιὰ νὰ καταπολεμήσει τοὺς αἰρετικούς, ὅπως περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς καὶ ἐπιστολὲς στοὺς ἀντισηχαστές, ἐπίσης διάφορα ὁμολογιακὰ κείμενα. Εἶναι ὁ θεολόγος τῆς χάριτος, τοῦ ἀκτίστου φωτός.

Μετὰ στασιμότητα πολλῶν αἰῶνων ὁ Γρηγόριος πέτυχε νὰ ἀνανεώσει τὴν θεολογικὴ ὀρολογία καὶ νὰ δώσει νέες κατευθύνσεις στὴ θεολογικὴ σκέψη. Ξεκίνησε ἀπὸ προσωπικὲς ἐμπειρίες καὶ ἀπέδειξε ὅτι τὸ ἔργο τῆς θεολογίας εἶναι ἀσύγκριτα ἀνώτερο ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας καὶ ἐπιστήμης. Ἀξιολογεῖ τὴν ἔξω σοφία ὡς περιορισμένη, ἀναφέροντας δυὸ γνώσεις, τὴν θεία καὶ τὴν ἀνθρώπινη καὶ δυὸ θεϊκὰ δῶρα, τὰ φυσικὰ γιὰ ὅλους καὶ τὰ ὑπερφυσικὰ ἢ πνευματικὰ ποὺ δίδονται ὅποτε θέλει ὁ Θεὸς καὶ μόνο στοὺς καθαρὸς καὶ ἁγίους, στοὺς τελείους. Ἡ θεολογία ὀλοκληρῶνεται διὰ τῆς θεοπτίας. Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Παλαμᾶ πίστευαν στὸ χωρίο τοῦ Ἰωάννου ὅτι «τὸν Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε» καὶ κατηγοροῦσαν τοὺς μοναχοὺς ποὺ εἶχαν θεοπτία, ὡς ὀμφαλοσκόπους. Ὁ Γρηγόριος ἀντέτεινε ὅτι ὁ Κύριος εἶπε: «οἱ καθαρὸι στὴν καρδίᾳ τὸν Θεὸν ὁψονταί» (Μάτθ. 5,8). Θεμελιώδης προσφορὰ τοῦ Γρηγορίου στὴν θεολογία εἶναι ἡ διάκρισις στὴν οὐσία καὶ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ συνίσταται σὲ δυὸ. Στὴν οὐσία Του, ἡ ὁποία εἶναι ἄκτιστη, ἀκατάληπτη καὶ αὐθύπαρκτη καὶ ὀνομάζεται κυριολεκτικὰ θεότης

(ἐδῶ ἀναφέρεται τὸ οὐδεὶς ἑώρακε) καὶ στὶς ἐνέργειές Του, οἱ λεγόμενες ἰδιότητες ἢ προσόντα ποὺ εἶναι μὲν ἄκτιστες, ἀλλὰ καταληπτές. Ἄλλο λοιπὸν ἢ θεότης καὶ ἄλλο ἢ βασιλεία, ἢ ἀγιότης κ.λ.π.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι μίγμα δυὸ διαφόρων κόσμων καὶ συγκεφαλαιώνει ὅλη τὴν κτίση. Ἀκολουθώντας τὴν Πατερικὴ γραμμὴ σὲ σύγκριση μὲ τὴν πλατωνικὴ καὶ βαρλααμικὴ ἀνθρωπολογία, θεωρεῖ ὅτι τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι πονηρό, ἀλλὰ ἀποτελεῖ κατοικία τοῦ νοῦ, ἀφοῦ μάλιστα καθίσταται καὶ τοῦ Θεοῦ κατοικία, ἔτσι μαζὶ μὲ τὴ ψυχὴ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπο ἐνιαῖο καὶ ἀδιάσπαστο σύνολο. Ἡ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου γίνεται μὲ τὸ βάπτισμα καὶ ἡ ἀνακαίνιση μὲ τὴν θεία Εὐχαριστία. Εἶναι τὰ δυὸ θεμελιώδη μυστήρια, τῆς θείας οἰκονομίας.

Τὸ οὐσιωδέστερο στοιχεῖο τῆς διδασκαλίας του ἀγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ συνίσταται στὴν ἀνύψωση τοῦ ἀνθρώπου ὑπεράνω αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Ἡ ἐμπειρία τῆς θεώσεως εἶναι δυνατὴ ἀπὸ ἐδῶ μὲ τὴν παράδοξο σύνδεση τοῦ ἱστορικοῦ μὲ τοῦ ὑπερἱστορικοῦ. Τὸ φῶς ποὺ εἶδαν οἱ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ στὸ Θαβῶρ, τὸ φῶς ποὺ βλέπουν οἱ καθарοὶ ἡσυχαστὲς σήμερα καὶ ἡ ὑπόστασις τῶν ἀγαθῶν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀποτελοῦν τὶς τρεῖς φάσεις ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πνευματικοῦ γεγονότος, σὲ μιὰ ὑπερχρόνια πραγματικότητα.

Προβάλλει λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμη του στὴ δευτέρη Κυριακὴ, ὡς συνέχεια, τρόπον τινὰ καὶ ἐπέκταση τῆς πρώτης Κυριακῆς, τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ μνήμη τοῦ ἀγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ εἶναι ἓνα εἶδος δευτέρας «Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας».

Κοιμήθηκε σὲ ἡλικία 63 χρονῶν στὶς 14 Νοεμβρίου ἀπὸ ἀσθένεια καὶ ἀγιοποιήθηκε σύντομα. Τὸ ἱερό του λείψανο σῶζεται σήμερα στὴ μητρόπολη τῆς Θεσσαλονίκης.

*****

ΓΙΑΤΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΣΗΜΕΡΑ;

Γράφει ὁ π. Θεμιστοκλῆς Μουρτζανός

Πολλὰ τὰ διλήμματα στά ὁποῖα καλούμαστε νὰ πάρουμε θέση σήμερα. Ἴσως τὸ πιὸ σημαντικό εἶναι τὸ κατὰ πόσον ἔχει σημασία νὰ εἴμαστε Ὁρθόδοξοι. Ἡ Ἐκκλησία, ἐκφράζοντας τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ μας, θεωρεῖ ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ συστατικὸ στοιχεῖο τῆς ταυτότητάς μας καὶ ἀπαραίτητη προϋπόθεση πολιτιστικῆς καὶ ἐθνικῆς ἐπιβίωσης μέσα στὴν παγκοσμιοποιημένη κοινωνία. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, διανοούμενοι ποὺ διαμορφώνουν τὸ κλίμα στὸ πολιτικὸ καὶ ἰδεολογικὸ ἐπίπεδο τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας θεωροῦν τὴν Ὁρθοδοξία, ὅπως καὶ κάθε θρησκευτικὴ πεποίθηση, ἰδιωτικὴ ἐπιλογή τοῦ καθενὸς στὴν κοινωνία τῶν πολιτῶν.

Ὁ προβληματισμὸς σὲ ἓνα τέτοιο ζήτημα, ἂν καὶ φαντάζει καίριος, δὲν παύει νὰ βρίσκεται στὸ περιθώριο τῆς ἐπικαιρότητας. Δράστες τῆς ἐπιλογῆς αὐτῆς οἱ μεταπράτες τοῦ δυτικοῦ τρόπου ζωῆς (τηλεόραση, μόδα, life-style). Ἀλλὰ καὶ οἱ ταγοὶ τῆς κοινωνίας μας «περὶ πολλὰ τυρβάζονται, ἐνὸς δὲ ἔστι χρεία». Ἡ ἀπάντηση, πάντως, ποὺ θὰ δώσουμε -ἂν τὴ δώσουμε- θὰ ὀριοθετήσῃ καὶ τὸ τί εἶδους πολιτικὴ θὰ ζητήσουμε ἀπὸ τὴν κεντρικὴ ἐξουσία. Γιατί ἂν

προτεραιότητα στη ζωή μας έχουν τὸ ἦθος καὶ οἱ ἱστορικές καὶ πνευματικές ἀξίες τῆς ἑλληνορθόδοξης παράδοσης, τότε σαφῶς ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ πολιτική ἄλλης ποιότητας.

Γιατί νὰ εἶμαι Ὁρθόδοξος σήμερα; Τί σημαίνει αὐτό γιὰ τὴ ζωή μου; Εἶναι ἀπλῶς μία παράδοση τὴν ὁποία κρατῶ φολκλωρικά ἢ μεταποιεῖται σὲ ἦθος πού ἀγιάζει τὴ ζωή μου; Ζῶ μιά οὐτοπία ἂν ἀγωνίζομαι νὰ ἔχω τὸ Θεὸ στὴ ζωή μου καὶ ἀντιστέκομαι στὴν ἀποχαύνωση τῆς ἡδονῆς, τοῦ χρήματος, τῆς τηλεοπτικῆς δόξας; Εἶμαι στὸ δικό μου κόσμο ἂν δέ θέλω γιὰ τὸν ἑαυτό μου νὰ εἶμαι «σάρκα», δὲν ἀρκοῦμαι στὸ χρήσιμο καὶ τὸ ωφέλιμο, ἀλλὰ ζητῶ τὸ πνευματικά ὠραῖο, τὴν ἀγάπη γιὰ τὸν συνάνθρωπο καὶ τὸ Θεό, ἀγωνίζομαι γιὰ ἕναν κόσμο στὸν ὁποῖο οἱ πνευματικές ἀξίες θὰ μὲ ὀδηγοῦν στὸν αὐτοσεβασμὸ, στὴν πάλη γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ ἐλευθερία καὶ θέλω καὶ ὁ διπλανός μου, ἀνεξαρτήτως καταγωγῆς, κοινωνικῆς κατάστασης, φύλου, νὰ ἔχει τὸ ἴδιο δικαίωμα στὴ ζωή ὅπως ἐγώ;

Ἐνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους σύγχρονους λόγιους μας, πού ἐκοιμήθη πρόσφατα, ὁ Ζήσιμος Λορεντζάτος γράφει: *«Ἄν εἶναι νὰ προκόψουμε σάν λαός, δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ τὸ κατορθώσουμε μακριὰ ἀπὸ τὴν πίστη μας καὶ τὴ γλῶσσα μας. Μονάχα μέσα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο μπορεῖ νὰ φυτρώσει κάτι ἀληθινό. Μονάχα μέσα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο σωθήκαμε ὡς σήμερα καὶ μονάχα μέσα ἀπὸ αὐτὰ θὰ σωθοῦμε αὔριο. Δέ σωθήκαμε ἀπὸ τοὺς λόγιους. Ὅσο τὰ ψευτιζοῦμε τὰ δύο αὐτὰ, τόσο ἀπομακραινόμε τὴ μέρα τοῦ λυτρωμοῦ. Ὅποιος παραβαίνει τὸ νόμο τῆς φυσικῆς συνέχειας, ἀκρωτηριάζεται».*

Πίστη καὶ γλῶσσα ἀποτελοῦν μία ἄλλη πρόταση ζωῆς. Εἶναι ἐκφάνσεις τῆς Ἀλήθειας πού εἶναι ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ διασώζονται στὴν Κιβωτὸ πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Εἶναι ἡ παράδοση πού βάζει κριτήρια στὴν καθημερινότητα, μὲ συνέπειες καίριες. Ἀρνούμαστε τότε νὰ ὑποκύψουμε στὴν ἀσημαντότητα πού ἔχει ὡς σημαία τῆς τὸ θράσος καὶ τὴν ἀναίδεια νὰ θεωρεῖ τὴν ἀποψή τῆς κατεστημένη καὶ μοναδική. Τὸν ὠχαδερφισμό πού ἀκυρώνει τὴν ἀγάπη. Τὴν ἀνελεύθερη εἰκόνα πού αἰχμαλωτίζει τὸν νοῦ στὶς ἐπιλογές τῶν ἰσχυρῶν. Τὸ προσπέρασμα τῆς σχέσης μὲ τὸ Θεὸ ὡς φονταμενταλισμὸ. Καὶ μεταποιεῖται ἡ ζωή μας σὲ ζωή γιὰ τὸν ἄλλο, τὸν συνάνθρωπο ὡς εἰκόνα Θεοῦ. Πού δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὰ ὅποια δικαιώματα γιὰ νὰ πράξουμε τὸ αὐτονόητο ἐναντί του.

Ἡ σιωπὴ εἶναι πνευματικὴ ἀρετὴ. Ἐξίσου σπουδαῖος ὅμως εἶναι καὶ ὁ λόγος. Μάθαμε νὰ ζητοῦμε ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία νὰ ἀσχολεῖται μόνον μὲ τὴν μεταφυσικὴ τῆς ἄλλης ζωῆς καὶ τὴν θεραπεία τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἡ κάθε λογῆς ἡγεσία τῆς κοινωνίας προσπαθεῖ νὰ τὴν ὀδηγήσει στὴ σφαῖρα τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ τῆς σιωπῆς, γιὰ νὰ μὴν ἐλέγχονται τὰ ἔργα τῆς ἀπὸ τὸ φῶς. Ὅμως *«ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται»*. Καὶ ἐπειδὴ *«Πύλαι Ἰδοῦ οὐ κατισχύσουσιν τῆς Ἐκκλησίας»*, ἡ Ὁρθοδοξία θὰ παραμένει ἐς αἰεὶ καθρέφτης. Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι κάποια στιγμή, ὁ καθένας μας καὶ ὅλοι μαζί ὡς κοινωνία, θὰ ἀναγνωρίσουμε τὸ πρόσωπό μας καὶ θὰ ἀναζητήσουμε *«τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἀναμορφώσασθαι»*. Τώρα ὅμως ὄχι φολκλωρικά, ἀλλὰ γνήσια καὶ αἰώνια.